

РОЗДІЛ І

Господиня Маленького зеленого будиночка

Міс Арунделл померла першого травня. Хоч хворіла вона й недовго, смерть її не викликала особливого подиву в маленькому провінційному містечку Маркет-Бейзінг, де вона мешкала з шістнадцятирічного віку. Адже Емілі Арунделл було добре за сімдесят, вона залишалася останньою зі своєї родини, що налічувала колись п'ятеро людей, а її слабке здоров'я було добре знане вже давно. Вона, власне, півтора року тому мало не померла від нападу тієї ж хвороби, що зрештою й убила її.

Та хоча смерть міс Арунделл нікого не здивувала — дещо інше таки стало несподіванкою. Її заповіт викликав найрізноманітніші емоції — подив, приємне хвилювання, глибокий осуд, лють, відчай, гнів і численні плітки. Тижнями та навіть місяцями в Маркет-Бейзінгу не говорили більш ні про що! Кожен висловився з цієї теми: від бакалійника містера Джонса, який

стверджував, що «кров не вода», до поштарки місіс Лемфрі, яка повторювала *ad nauseam*¹, що «щось за цим є, навіть не сумнівайтесь! От пом'янете мої слова».

Обговорення були ще цікавішими завдяки тому факту, що заповіт було складено аж двадцять першого квітня. Додайте до цього те, що близькі родичі Емілі Арунделл гостювали в неї саме напередодні, під час Великодніх свят, — і стане зрозуміло, що можна було висувати найскандальніші теорії, які вносили приємне пожвавлення в одноманітну повсякденність Маркет-Бейзінгу.

Була одна особа, щодо якої найпильніші підозрювали, що їй відомо про це більше, ніж вона бажає визнати. Це була міс Вільгельміна Лоусон, компаньйонка міс Арунделл. Однак Міс Лоусон стверджувала, що перебувала в такому самому невіданні, як і всі інші. Вона доводила, що була не менш приголомшена, коли зачитали заповіт.

Звісно, багато хто не повірив у це. Однак, хоч міс Лоусон насправді була такою необізнаною, як вона стверджувала, хоч ні, та лише одна людина точно знала,

¹ *Ad nauseam* — латинська сентенція, яка дослівно перекладається як «до нудоти» і використовується для опису аргументу, який триває надто довго (детально, нав'язливо, одноманітно) — образно, аж до виникнення «нудоти». (*Тут і далі прим. ред.*)

як воно все було насправді. Цією людиною була сама небіжчиця. За своєю давньою звичкою, Емілі Арунделл не надто базікала. Навіть адвокатів вона ніяк не пояснювала власні мотиви, вдовольнившись тим, що чітко висловила свої бажання.

У цій скритності ховалася ключова риса характеру Емілі Арунделл. Вона була в усіх сенсах типовою представницею свого покоління. Із усіма притаманними йому чеснотами та недоліками. Вона була авторитарною й часто владною, але водночас і дуже сердечною. Язик у неї був гострий, але вчинки добрі. Зовні вона була сентиментальною, а внутрішньо — проникливою. У неї працювала низка компаньйонок, яких вона безжально принижувала, але до яких була дуже щедрою. А також вона дуже серйозно ставилася до родинних обов'язків.

У п'ятницю перед Великоднем Емілі Арунделл стояла в холі Маленького зеленого будиночка й давала різноманітні вказівки міс Лоусон.

Емілі Арунделл була колись гарною дівчиною, а тепер — гарною літньою жінкою, що добре збереглася, з прямою спиною та жвавими рухами. Жовтуватий відтінок її шкіри застерігав, що надто жирна їжа не мине для неї без сліду.

Міс Арунделл говорила:

— Отож, Мінні, куди ти їх усіх подінеш?

— Ну, я думаю — сподіваюся, правильно, — що доктора та місіс Таніос можна поселити в Дубову кімнату, Терезу — в Синю кімнату, а містера Чарльза — у Стару дитячу...

Міс Арунделл перебила:

— Тереза може зайняти Стару дитячу кімнату, а Чарльз — Синю кімнату.

— Ой, так, вибачте, я думала... Адже Стара дитяча кімната не така зручна...

— Вона чудово підійде Терезі.

За часів міс Арунделл жінки посідали друге місце. Значущими членами суспільства були чоловіки.

— Мені так шкода, що любенькі дітки не придуть, — сентиментально пробурмотіла міс Лоусон.

Вона любила дітей і зовсім не вміла ними керувати.

— Чотирьох гостей буде предостатньо, — відповіла міс Арунделл. — Хай там як, Белла страшенно балує своїх дітей. Їм ніколи навіть на думку не спадає робити те, що їм кажуть.

Мінні Лоусон пробурмотіла:

— Місіс Таніос — дуже віддана мати.

Міс Арунделл сказала з похмурим схваленням:

— Белла — хороша жінка.

Міс Лоусон зітхнула й мовила:

— Іноді їй, мабуть, дуже важко — жити в такому химерному місці, як Смірна.

Емілі Арунделл відповіла:

— Що посіяла — те й пожинає.

І, виголосивши цю вікторіанську істину, вона провадила далі:

— Я саме збираюся вийти, обговорити замовлення на вихідні.

— Ой, міс Арунделл, дозвольте мені. Адже...

— Маячня. Я краще сама сходжу. З Роджерсом потрібні міцні слова. Твоя біда в тому, Мінні, що ти недостатньо *рішуча*. Бобе! Бобе! Де він є, той собака?

Зі сходів примчав фокстер'єр. Він закружляв довокола своєї господині, коротко й уривчасто підгавкуючи, захоплено й очікувально.

Жінка з собакою разом вийшли з дверей будинку й короткою стежкою попрямували до воріт.

Міс Лоусон стояла на порозі й дурнувато посміхалася їм услід, із трохи розтуленим ротом. У неї за спиною пролунав уїдливий голос:

— Ті наволочки, які ви мені дали, міс, не однакові.

— Що? Яка ж я дурна...

Мінні Лоусон поринула назад у господарські клопоти.

Емілі Арунделл, разом із Бобом, королівською ходою прокрокувала головною вулицею Маркет-Бейзінга.

Це була страшенно королівська хода. У кожній крамниці, куди вона зазірала, власники квапилися її обслужити.

Вона була міс Арунделл із Маленького зеленого будиночка. Вона була «однією з наших найдавніших клієнтів». Вона була «із тих, старого гарту. Нині таких, як вона, небагато лишилося».

«Доброго ранку, міс. Чим можу вам допомогти? Недостатньо ніжне? Ой, вибачте, будь ласка. А мені здавалося — добряче філе... Так, звичайно, міс Арунделл. Як скажете... Ні, справді, мені б і на думку не спало посилати до вас Кентербері, міс Арунделл... Так, я про все подбаю, міс Арунделл».

Боб зі Спотом, собакою м'ясника, повільно кружляли один навколо одного, із нашорошеним хутром на холках, тихо погаркуючи. Спот був товстим собакою непоказної породи. Він знав, що йому не можна битися з собаками покупців, але дозволяв собі розповісти їм — чи принаймні натякнути, — який саме фарш він зробив би з них, якби йому це дозволили.

Боб, теж не з боязких, відповідав тим самим.

Емілі Арунделл різко кинула: «Бобе!» — і пішла далі.

В овочевому магазині відбулася зустріч небесних світил. Іще одна літня жінка, круглої статури, але з таким само королівським виглядом, мовила:

— Доброго ранку, Емілі.

— Доброго ранку, Керолайн.

Керолайн Пібоді поцікавилася:

— Очікуєте на когось із молодшого покоління?